

Abonnement pour un an
300 piastres

Edition spéciale 500 piastres

Adresse:

"IDJTIHAD,, Constantinople

Téléph. St. 865

XXI ème ANNÉE

15 Juin 1926 — No 206

الاجتهاد

IDJTIHAD

علمی ، ادبی ، اقتصادی مجموعہ

آبونمان : سنہ لکی [۲۴ نسخہ]
تورکیا ایچون ۲ ، خارج ایچون
۳ ، اعلا کاغذ لینی ۵ ایرادر .

ادارہ خانہ سی :

جفال اوغلندہ « اجتهاد ٹہوی »

تلفون : استانبول ۸۶۵

یکرمی برنجی سنہ

نومرو ۲۰۶-۱۵ حزیران ۱۹۲۶

آله فكريك مختلف دورلرده كي تلقيسي

— حر فكرك آتئين منادسي دوتور عبده جوده —

مقدمه :

بوكون بيلديكمز دينلره سالك اولان ملتير ، ماضي دهده عيني دينه سالك دكلديلر . ملتير ايچين تاريخاً مضبوط اولان بو حقيقت ، فردلر ايچين ده واقعدر . يعنى انسان ، حياتنك مختلف دورلرنده ، سالك اولديني معين دينه مختلف شكللر ، مختلف قوت و ماهيت عطف ايدر . بو اعتبارله دين ، عارضى بر قيمته والوهيت فكري ذهنك انكشافى نسبتنده استحال ايدن بر اضافيته مالكدرك ، دينه بيلير . دين تاريخلى ، الهى الاساس اولان قناعتلرك انكشافى متسلسلاً تعقيب ايدرلن عندى كې كورون ، بر تتيخدن بشقه بر حقيقتيه واصل اولماشدر . اساساً بز شخصاً كندى فكري و اعتقادى حياتمزي جديته

بر داغ باشنه واردم . « بوراسى نره سيدر ؟ » دينه صوردم . « طور سينا . » ديديلر اوزمان حايقيردم . — بنى جانان شكلده ياراتديني همشير لره اسير ايدن ، صوكرامليكه مك آدينى اون سكز ياشنده « مرحوم » قويان اوغدارى كورمك ايستيورم . او ، چوجوق موساينى او محاجيلر كې قورقوتان اوروج طومناز ، حجه كيتمز ، زكات ويرمز بينازى كورمك ايستيورم .

فقط شيمدى ، كوروپورسك كه اى الاه ، بر توبه كار قولكم وسن بنم معجزدمى يرله كوك اولان پيغمبر مسك بنى پاسقالياده خريستيان ، بايرامده مسلمان كوروپورسك بيل كه بو هر امتك نشه سنه اشتراك ايتك ايسته ديكم ايچوندر . لاكن جنتلر ، بحرائلر كچيردكن صوكرامينه سكا دونمك سندن هيچ آيريلمايلاق ، سنك حسرتكك آجيسنى طامايلاق ياشامقن البتده اوستون اولمايدير .

كرچه كناهلر يمك عفوى ايچون يكرمى سكز پيغمبرك شفاعتى كافى كليجهك . فقط مادامكه سكا آرتق جاندن طاپنيورم ، بن قوللرك اك مسعودى يم ... مادامكه بوكون نادم ، توبه كارم و سكا جاندن طاپنيورم ، اى بنم اللهم ، سن اللهارك اك مسعوديسين . ۲۱ ميس ۱۹۲۵ استانبول

تدقيق ايدرسهك عيني تكاملى تفسمزهده مشاهده ايدرز ، واقعاً اعتقادلرمن ، اصليتندن برشى غيب ايتمه بورود كيشه ن تلقيلرمن ، اساسدن زباده مراسمه و اشكاله عائد كې در ، حالبوكه ، شكاه تعلق ايدن بو استحاله لرك ضمننده تكميل اساي ده كنديسنى غيب ايتمكده در .

فى الحقيقه ، اولافرد اعتباريله دين كنديسندن قورقديغمز آلهى بوكون سهوديكمزي آكلايور و دون يالكز نفلك و تلقينك مولودى اولان معبود ايله تقليدى ايمانك ، بوكون يرينى ، عقلك و حقيقتك معبود و ايماننه ترك ايتديكنى تقدير ايدوروز . ثانياً پك ابي بيلورزكه : بدايتده ليريك روحلى انسانلرك قلبنده ، صاف ، و حامى اولان آله ، بالاخره دين آداملرينك آلبنده تماماً شيرير و ظالم بر مفهوم ، بر طلسم حاله كلشدر . مثلاً « ريغودا » يه نظراً [آنى-Agni] ، تكميل موجوداتك « جوهر اصليسى ، ذوالحياتك بكانه باعنى ذوالحياتك حيات ، صولرك ، اورمانلرك متحرك ويا غير متحرك تكميل موجوداتك جرثومه اصليسى در . » آله ، برطرفدن محترم و محشم بر رئيس روحانى ، بلكهن اك سرعتلى بر مبشر ، بر خزينه كې اعتنا و حرمت ايديلن بر طفل مضاعف ، ايكن دېكر طرفدن « قوزو ايله قويون كې در . وجود خاصى اكمله مشروباتدن يوغرو . لمشدر . » حالبوكه اينجيلك آلهى ايسه بوتون خير و فضيلته رغماً بر در : « حسود و منتقمدر . آله انتقامنى آرتيردى ، خشم و غضبه انتقام آلدى . اوت ، آله دشمنلرندن انتقام آير . و كنديسندن نفرت ايدنلره غضوب اولور . طاغلى تيره تير ، واديلرى بوشالتير ارض ، عالم و برتون بونلرك ساكنلرى اونك حضورنده تيره . » [۱]

فنلندياليلرك « Kalevala » سى ، اسقاندالييلرك « Edda » سى و موسويلرك « مزامير داوودى » قومك ربانى تحسسلرينه ترجمان اولان با كر اثرلر در . عموميتله كتب سماويه شكلنى اخذ ايدن قديم و مقدس مدونات ايسه ، خلقك صفوت و بساطت ذهنيه سنه فارشى فردى اختراص و مفكورلرك بعضاً جبار و بعضاً لطفكار وعدلر ويا تهديدلرله مشبوع اثرلر در . پك بسط بر تدقيق دينك و آله مفهومك

داها چوق موشكاف وداها چوق مركب اولويور ، شبه يوقدر كه ، ذهني جدي برغايه وقف ايتمش اولان كيمسه ايچين محيطده صاف و بسيط برمفهوم بولماك امكاني يوقدر .
 زيرا ، اساساً او كيمسه نك هدي-هرنه شكلده وهرنه اولورسه اولسون- بوتون بومركب كورون عالمده يكانه بسيطوصاف قالابيلن شي در . بو ، حدذاتنده نقدر مفصل ومشوش اولسه بيله كنديسنك خارجنده قالان مركبانه نظراً ، هيچ اولزسه داها آز مركبدر . هر هانكي برغايه يني استهداف ديمك ده آز چوق او غايه نك ديكرلري ايچنده داها بارز ومنتمخ بر وصفه مالكيتي يعني تركباتدن قورتولش اولسي ديمك دكلي در ؛ ذاتاً ، اراديغمز حقيقي ايچنده بولونديغي اجني عناصردن تجريد ايدرك ، اوني حدذاتنده بالذات كنديسنده وكنديسه تدقيق ايتك صورتيله ذهنك فعاليتي بسيط لشديرمك ضرورتی ده واردر . عكسي تقدیرده فلسفه مسائلنده حقيقتك قوته وذهنك عجزينه دلالت ايدن بر عقامته گرفتار اولونور كه بر چوق متفكرينك دوشديكي يلكز بوياكلش طريقك اثری در .

۲ — كرك فلسفه وكرك سياست تاريخلري ايلك متفكرلرك تقریباً قرق عصر مقدم ، بشري حادئاتك رهبرلكني درعهده ايتدكلريني فكر وسياست خصوصنده مجموعي وكتلهوي حملهلري ايقاعه مقتدر اولدوقلريني كوسته ريور . بوتون بومتفكرلر ، متسلسلاً يكديكيريني انكار وتنقيد صورتيله بوكونه قدر ياقلاشمدهده واستقباله دوغرو اوزاتمقده درلر . وهر صوكه قالان كنديسندن اولكينه نظراً بر آزداها فضله رشيد وصلاحتدار كورو لمه سي لازمكليركن عكسي واقع اولويور . بو اعتبارله بوتون بر تفكرك تاريخي ، بر ايشيني طواف ايدن پروانهلرك سرگذشتدن عبارت قاليور . كيميسي حقيقت آتشنك ياقديني قورده ايشيق ويره جكني ظن ايدرك نورلانمق ايچين ياقلاشيور وعكس ايدن علودن ، اعما ، صچرايان آتشدن طوتوشمش كرى چكيليور . كيميسي بو ايشفك ، قاماشديريحي شعله سنه باقق جسارتی كوسته مدهدن يالكز [كوردم ، كوردم ...] ديه هايقيريور ، برني سويله يور وقاچيور . قاچانلره كوروب اعما اولانلر ، يكديكيرينه قياساً مختلف سسلرله آغلايان ومختلف وضعيتلرده كولان

نه قدر سيال و اضافي بر قيمته مالك اولديغنه بزى افتاع ايدمبيلير ايشته بز بو نقطه نظر دن ، يالكز فلسفه تاريخي سلسله سني غيب ايتمكسزین عموم فلاسفه آراسنده آله فكرينك نصل تلقياته اوغراديغني وعصر حاضرده نه شكل آلدیغني تدقيق ايدم جكز . اجتماعيات اصولرينه پكده رعایت ايتمدهن يالكز فلسفي قناعتلرك هر دورده ايز بر اقان مثبت ومنفي جريائلريني ممكن او'ن وضوح وسادكيه تفسير ونقل ايتديكدن صوكره بوخصوصه دائر شخصي ومفكوروي قناعتلرمزیده اثرك نهايتنده عرض ايدم جكز بو اعتبارله مقاله مزده بعض تكرارلره ، وبعض لزومسز كي كورون فلسفه ملاحظه لرينه مختصراً ير ويرمك ضرورتی قارشيسينده بولونويورم . هرشيدن اول بوندقيقاتك نه پك لازم اولدوغنه امين اولدوغم مراسم دينيه مزك عصری بر شكله افراغ ايديله سني تكليف اساسنی ونهده بر الحاد و ايمانسزلنك نشري كي هنوز علمك وعقلك تماماً قبول ايتديكي برمقصدي ترويج ايچين يازلش اولمديغنه اعتماد ايديله سني ديلرم . بز بوراده يالكز ايمان واعتقاد عامه نك يانی باشنده متفكرلرك ، ماورائى و كتابي هر نوع تلقيات دينيه دن اوزاق ويالكز علمي بر غايه يني استهداف ايدن « مبدأ وعلل اول » حقتده كي دوشونجه لريني تشهير ايدم جكز . دورمرك ، بوتون علمي حقيقتلري بيطرفانه واصرازكارانه ديكله يه بيله جك قدر علوى وعالى اولمديغني ظن ايتسه يدم ، هر نوع تاويلات واسناداته امكان بخش ايدن بويله چتين بر موضوعه دائر بر سطر بيله يازمازدم .
 معلم

جمیل سنا

ممنول

۱ — انسانيتك روحنده ، واصل اولمق ايسته نيلن غايه يه آز چوق دولامباجلي يوللردن كيتمك احتراصي واردر . مقصد مزه اك كسديرمه يولدن كيدرسه ك احتمال موفقيت ذوقی آزالاجق واحتمالده آزچوق سورمه كلي برمشفوليله آوونمازسه ق حيات ، ده فضله مزعج وياداها قيصه لمش بولوناچقدر . اقتصادياتك « سعي اقل قانونی » اك زياده عضلي چاليشمه لرده كنديسني كوسته ريور ؛ دماغی جهدلر ايسه ، آلدانماق و آلدانماق اندیشه سيله